GUILLAUME APOLLINAIRE

HONORÉ SUBRAC'IN KAYBOLUŞU

çeviren: kemal ergezen

Guillaume Apollinaire
La Disparation de Honoré Subrac

Honoré Subrac'ın Kayboluşu
Hérésiarque et Cie başlıklı öykü seçkisinden
Stock, 1910.

Not:

Bu örnek, çevirmenin kemalergezen.blogspot.com.tr adresli bloğunda yayınladığı aynı başlıklı tercümenin pdf/epub versiyonudur.

Titizlikle yürütülen araştırmalara rağmen, polis Honoré Subrac'ın kayboluşunun ardındaki esrarı aydınlatmayı başaramadı.

Subrac benim dostumdu, ve durumu ile ilgili gerçeği bildiğim için, yargıyı neler olduğu hakkında bilgilendirmeyi görev edindim. İfademi alan savcı, beni dinledikten sonra, sesine öylesine ürkmüş bir incelik tonu kattı ki beni deli yerine koyduğunu anlamakta güçlük çekmedim. Düşüncemi ona söyledim. Daha da kibarlaştı, sonra ayağa kalkıp beni kapıya sürdü, kâtibini gördüm, yerinden doğrulmuş, bir çılgınlık yaparsam üzerime atlamaya hazır, bekliyordu.

Israr etmedim. Honoré Subrac meselesi, doğrusu öylesine tuhaf ki gerçeklik onun yanında daha tuhaf kaçıyor. Subrac'ın ilginç bir tip olduğu gazetelerde yazılanlardan öğrenildi. Yaz kış bol bir kaftandan başka şey giymezdi, ayaklarında da daima terlik olurdu. Son derece zengindi, kılığı merakımı cezbettiği için, bir gün ona sebebini sordum:

"Gerektiğinde en çabuk şekilde çıplak kalabilmek için, " diye yanıtladı. "Ayrıca, hafif giyinmeye çabuk

alışılır. Çoraptan çamaşırdan, şapkadan çabuk vazgeçilir. Yirmi beş yaşından beri böyle yaşıyorum ve hiç hastalanmadım."

Bu sözler, beni aydınlatmak yerine merakımı iyice arttırdı.

"O halde," diye sordum kendime, "Honoré Subrac neden çabuk soyunmak istiyor?"

Ve pek çok varsayım geliştirdim…

•••

Bir gece eve dönerken – saat bir, bir buçuk dolayları – alçak sesle adımın telaffuz edildiğini duydum. Ses sanki omzumu sıyırarak geçtiğim duvardan gelmişti. Şaşkın, tadım kaçmış, olduğum yerde durdum.

Ses, "Sokakta başka kimse yok değil mi?" diye devam etti. "Benim, Honoré Subrac."

"O halde neredesiniz?" diye bir çığlık kopardım, arkadaşımın nerede saklanıyor olabileceği konusunda fikir yürütemeden, etrafa bakınarak.

Sadece kaldırımın üzerinde yatan meşhur kaftanını gördüm, meşhurlukta aşağı kalmayan terlikleri de onun yanındaydı.

“İşte,” diye düşündüm, “Honoré Subrac’ı göz açıp kapamada soyunmaya zorlayan kaçınılmaz bir durum. Nihayet bir gizemi adamakıllı öğrenmiş olacağım.”

Ve yüksek sesle şöyle dedim:

“Yolda kimsecikler yok, sevgili dostum, artık ortaya çıkabilirsiniz.”

Honoré Subrac karşımdaki duvardan adeta çözülerek geldi, orada olduğunu ne görmüş ne fark etmiştim. Baştan aşağı çırılçıplaktı, ilk iş, kaftanını yakaladığı gibi sırtına geçirdi, elinin en çabuk hızıyla önünü ilikledi. Sonra terliklerini ayağına geçirip, tereddütsüz, kapıma kadar bana eşlik etti.

“Şaşırdınız!” dedi, “ama artık neden böyle tuhaf giyindiğimi biliyorsunuz. Bununla birlikte bakışlarınızdan tamamen nasıl kaçabildiğimi henüz anlayamadınız. Çok basit. Anlaşılacak tek şey var: bu bir mimetizm olayı. Tabiat iyi yürekli bir annedir. Tehlikelerin tehdit ettiği, kendilerini savunamayacak kadar zayıf çocuklarına etrafındaki şeylere karışma yeteneği bahşetmiştir… Ama siz bunu zaten

biliyorsunuz. Kelebeklerin çiçeklere benzediğini, kimi böceklerin yaprak gibi olduğunu, bukalemunun onu en iyi saklayan rengi alabildiğini, kutup tavşanının -ki bizde sürülen toprakta aniden ortaya çıkanlar kadar ödlektir- buzla kaplı bölgeler gibi bembeyaz olduğunu -daha görmeye fırsat olamadan kaçıverir- biliyorsunuz.

Bu zayıf hayvanlar düşmanlarından, görünümlerini değiştiren bu içgüdüsel beceri sayesinde kurtulur.

Ve ben… bir düşman tarafından sürekli takip edilen, hayli korkak, kavgada kendini savunmaktan aciz olduğunu hisseden ben, ben de bu hayvanlara benziyorum işte: kendi isteğimle -ve sırf korkudan- etrafımdaki ortama karışıyorum.

Bu içgüdüsel yeteneği ilk icra etmemin üzerinden hatırı sayılır yıllar geçti. Yirmi beş yaşındaydım, kadınlar beni alımlı ve yapılı buluyordu. Bunlardan biri, ki evliydi, bana, karşı koyamadığım bir yakınlık gösterdi. Ölümcül ilişki!... Bir gece, sevgilimin yanındaydım. Kocası güya uzun süreliğine şehir dışındaydı. Elinde bir altıpatlarla aniden kapıyı açtığında tanrılar gibi çıplaktık. Dile sığmaz bir korku içindeydim, şimdi nasılsam o zaman da böyle ödlektim ve tek isteğim vardı: kaybolmak. Sırtımı duvara verip, onun içine karışmayı diledim. Ve beklenmedik olay

anında gerçekleşti. Duvar kağıdının rengine büründüm; uzuvlarım inatla, şaşılacak biçimde yassılaşırken, duvarla birleştiğimi ve beni artık kimsenin göremeyeceğini hissettim. Gerçekti. Koca, beni öldürmek için içerde dört dönüyordu. Beni görmüştü ve kaçmam imkânsızdı… Deli gibiydi, öfkesini karısına çevirdi ve onu kafasına sıktığı altı el ateşle vahşice katletti. Sonra yıkık bir vaziyette, hüngür hüngür ağlayarak çekip gitti. O çıktıktan sonra bedenim, içgüdüyle, normal şeklini, doğal rengini aldı. Giyindim, ve kimseler gelmeden sıvışmayı başardım… Mimetizm menşeli bu latif yeteneği, o gün bugündür muhafaza ediyorum. Koca, beni öldüremediği için, tüm varlığını işimi görmeye adadı. Uzun süre, dünyanın dört yanında peşimi bırakmadı; Paris'e yerleşmeye geldiğimde ondan artık kurtulduğumu sanıyordum… Ancak o adamı siz geçmeden az önce yine gördüm. Korkudan dişlerim takırdıyordu. Soyunup duvarla birleşecek vakti ancak buldum. Kaldırıma bırakılmış kaftan ve terliklere merakla bakarak çok yakınımdan geçti. Şimdi böyle sade giyinmemin sebebini anladınız mı? Herkes gibi giyinseydim mimetik yeteneğim asla faaliyete geçmezdi. Cellâdımdan kaçabilmek için asla yeterince çabuk soyunamazdım. Ayrıca her şeyden önce, yassılaşan giysilerimin, savunma amaçlı

kayboluşumu boşa çıkarmaması için çıplak olmak zorundayım.”

Kanıtlarını gördüğüm ve kıskandığım yeteneğinden ötürü Subrac’ı tebrik ettim.

• • •

Takip eden günler bu konudan başka bir şey düşünmedim, kendimi durmadan, şeklimi ve rengimi değiştirmek için irade göstermeye çalışırken buluyordum. Otobüse, Eifel Kulesi’ne, Akademi’ye, büyük loto talihlisine dönüşmeye çalıştım. Çabalarım boşunaydı. Başaramıyordum. İradem yeterince güçlü değildi, ayrıca bende o kutsal korkudan yoktu, Honoré Subrac’ın içgüdülerini uyandıran o korkunç tehlike benim için söz konusu değildi.

Bir gün allak bullak bir halde çıkageldiğinde, onu epey zamandır görmemiştim:

“O herif, düşmanım,” dedi bana, “her yerde beni arıyor. Yeteneğimi kullanarak ondan üç kez kaçabildim, ama korkuyorum, korkuyorum dostum!...”

Gözle görülür biçimde zayıflamıştı, ama bunu söylemekten imtina etim.

“Yapabileceğiniz tek şey kaldı,” dedim ona, “Böylesine amansız bir düşmandan kaçmak istiyorsanız… Gidin! Bir köye saklanın. Buradaki işlerinizi çekip çevirmeme ve sizi en yakın istasyona götürmeme izin verin.”

Şunları söyleyerek elimi sıktı:

“Size yalvarırım, bana eşlik edin, korkuyorum!”

• • •

Sokakta, sessizlik içinde yürüdük. Honoré Subrac endişeli bir edayla, durmadan başını geri çeviriyordu. Birden bire çığlık attı, kaftanı ve terliklerinden kurtulup kaçmaya başladı. Bir adamın koşarak arkamızdan geldiğini gördüm. Onu durdurmaya çalıştım. Ancak elimden kurtuldu. Honoré Subrac’a doğrulttuğu bir altıpatlar tutuyordu. Subrac ise hemence bir kışla duvarına yetişmiş, büyü yapılmış gibi ortadan kaybolmuştu.

Silahlı adam, şaşkınlıktan donakaldı, öfkeyle bir nağra savurdu, ve hasmını ondan kurtaran duvardan

öç almak istercesine, tam da Subrac'ın kaybolduğu noktaya silahı boşalttı. Sonra da koşarak uzaklaştı…

Ahali toplandı, jandarma kalabalığı dağıtmaya geldi. Sonra, arkadaşıma seslendim. Ama yanıt vermedi.

Duvarı yokladım, *hâlâ ılıktı;* altı mermiden üçünün *insan kalbi yüksekliğinde* isabet ettiğini fark ettim, diğer mermiler taze sıvayı daha yukarıdan sıyırıp geçmişti, bir yüzün çizgilerini belirsiz, belli belirsiz, görür gibi oldum.

